

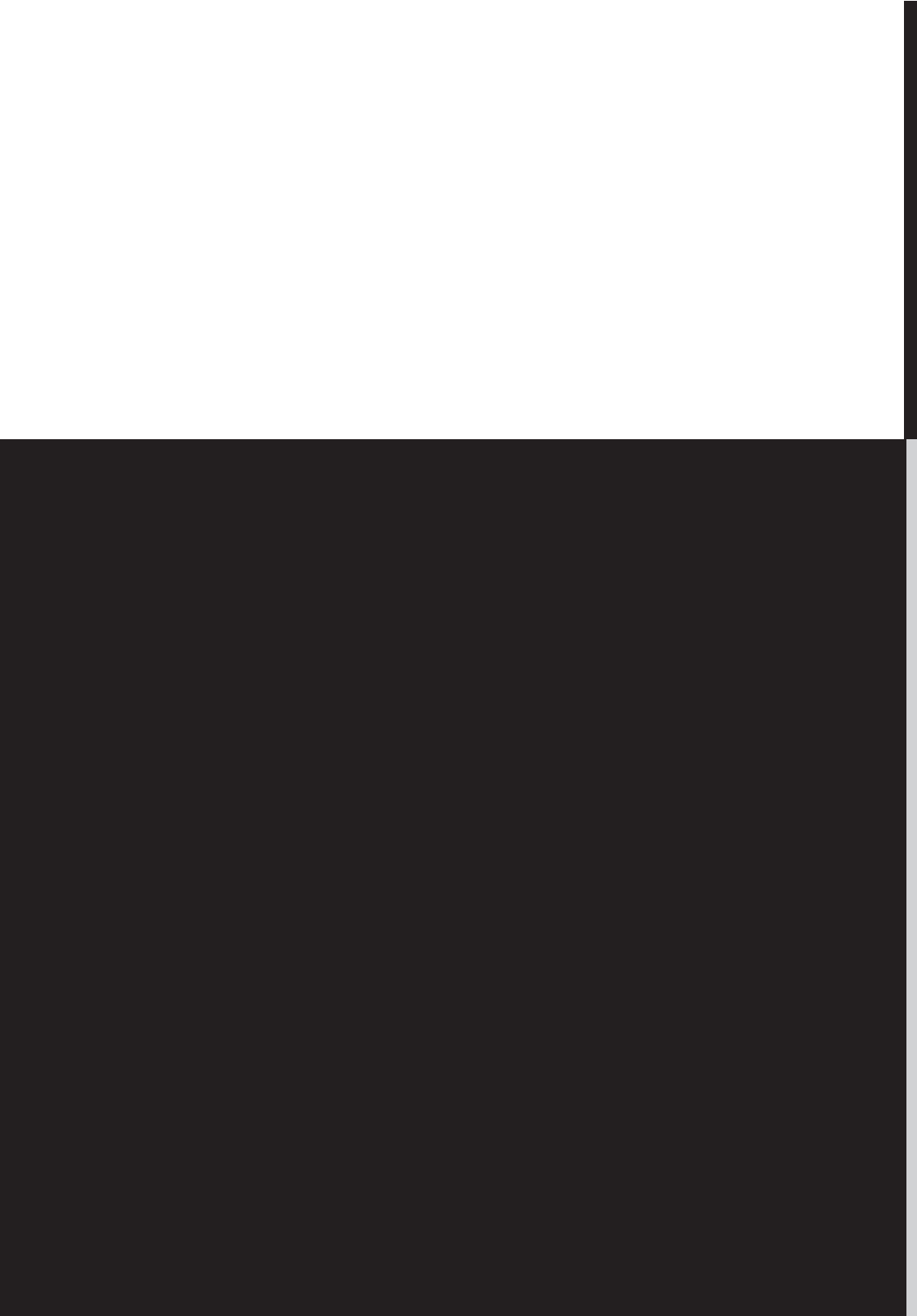

เซอร์ ซัยยิด อหฺมัด คาน:
ปลดแอกความรุนแรงสู่การศึกษา
Sir Syed Ahmad Khan(1817-1898):
Transition of violence to education system

อับดุลเราะฮฺมาน มูเก็ม*
Abdunrohman Mukem

* กำลังศึกษา Ph.D. Political Philosophy,
Political Sciences Department,
Faculty of Social Sciences,
Aligarh Muslim University, India.

วารสารสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

เชอร์ ชัยยิด อะหมัด คาน: ปลดแอกความรุนแรงสู่การศึกษา

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงแนวคิดของเชอร์ ชัยยิด อะหมัด คาน และการถอดบทเรียนในการทำงานเพื่อขับเคลื่อนสังคมหลังการปะทะครั้งยิ่งใหญ่ของกองทัพปลดแอกประชาชนชาวอินเดียนับจากอาณานิคมอังกฤษในปี 1857 อีกด้วย ห้วงยามดังกล่าวนับเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อในการทำงานและถือเป็นความยากยิ่งในการนำพามวลชนออกจากสถานการณ์ความขัดแย้งเพื่อไปสู่ทางรอดเดียวในขณะนั้นคือ ระบบการศึกษา ด้วยเหตุนี้มุสลิมในประเทศอินเดียไม่เพียงแค่แสวงหาแนวทางการดำรงชีวิตของพวกเขาภายใต้บริบทแห่งความรุนแรงและสถานการณ์แห่งความไม่สงบ กระนั้นพวกเขายังต้องการค้นหาอัตลักษณ์แบบใหม่ให้กับสังคมเพื่อปรับใช้ในอนาคตอีกด้วย

จากการศึกษาพบว่า เซอร์ ซัยยิด อะหมัด คานได้เปลี่ยนผ่านวัฒนธรรมแห่งความรุนแรงที่มุ่งเน้นการนองเลือดไปสู่สังคมได้ชนบใหม่ ๆ ด้วยการศึกษาท่านพยายามสร้างแนวคิดในการปลดปล่อยตัวเองจากจักรวรรดินิยมอังกฤษด้วยการปลุกพลังบวกของความรักระหว่างประชาชนชาวมุสลิมและฮินดูที่เคยมีปมขัดแย้งระหว่างกันผ่านสำนักสาธารณะของความเป็นพี่น้องร่วมแผ่นดินผู้มีส่วนร่วมในชะตากรรมแห่งความเป็นพลเมืองอินเดียได้นิยามคำว่า “Qaum” (Nation) อย่างไรก็ตามท่านได้เปลี่ยนแนวคิดทางการต่อสู้จากการใช้ปากกระบอกปืนไปสู่ปลายปากกาได้แนวคิดการศึกษา ท่านได้สร้างกลุ่มคนเล็ก ๆ ที่มุ่งเน้นศึกษาความเป็นไปของสังคมและถอดบทเรียนเพื่อหาทางออกร่วมกันด้วยการก่อตั้งสถาบันทางปัญญาให้กับสังคมอินเดีย ผลของการขับเคลื่อนดังกล่าวปรากฏขึ้นในนาม “กลุ่มเคลื่อนไหวอาลิการ์” ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมุสลิมอาลิการ์ได้กลายเป็นเมล็ดพันธุ์ที่ทรงพลังและเป็นปฏิมากรรมชิ้นเอกของซัยยิด อะหมัด คาน เพราะท่านเชื่อว่า การศึกษาเท่านั้นที่เป็นอาวุธทางปัญญาซึ่งมีพลังมากพอในการเปลี่ยนผู้คนทั้งโลก ให้ใช้ปลายกระบอกปืนและการหยิбыื่นของกำนัลให้แกกันด้วยหยดเลือดและความรุนแรง

คำสำคัญ; เซอร์ ซัยยิด อะหมัด คาน, สถานการณ์ความรุนแรง, การต่อสู้, การศึกษา

Abstract

The article is not only to analyse, but to explore an experience about the social reform of Sir Syed Ahmad Khan (1817-1898) after the violence of Indian revolution in 1857

which was against British rule. The period which is a transition from the violence and a step forward to the educational reform. For the reason, the Muslims in India who were not only seeking a good model for their life, but they also, were searching for a new identity within the violent and unrest situation for the future

The study found that Sir Syed Ahmad Khan transformed the violence of the bloodshed into a new idea under the educational model. He used the concept of “Qaum” in order to make cooperation between Muslims and Hindus who were not only belonged to the group of conflict, but they were the citizens of India. He, however, converted their belief under old form of violence to the education system. He also, was running the small group of people to study the social phenomenon and created the intellectual institution for Indian people. The contribution of Sir Syed in the field of education later on comes out with the result of the Aligarh Movement, which was initiated by him as a reformist. It is beyond doubt that education has been the need of any society. Education is a life long process and the development of any country depends upon its standard and quality in the country. Currently, The Aligarh Muslim University is the strong seed and good production which has grown up from that reform. Because of his believes that the violence, however, which is not the strongest power for

using to change the world, except education system.

Keyword ; Sir Syed Ahmad Khan, Violence, Education system.

บทนำ

“การศึกษาคือวิถีทางเดียวในการสร้างอารยธรรมที่สำคัญและกองกำลังที่ทรงประสิทธิภาพเป้าหมายที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของระบบการศึกษา นั่นก็คือกระบวนการสอนและวิธีแห่งการกล่อมเกล่า เพื่อปรับทัศนคติ แนวคิด สร้างคนดีมีศีลธรรม เพราะสิ่งเหล่านี้คือฐานและรากที่จะหลอมรวมให้ผู้คนก้าวไปสู่ผู้นำของสังคม” (Sayyid Ahmad, 1869; 225)

หนึ่งในความทรงจำดี ๆ ช่วงเดือนตุลาคมของทุกปี หนังสือพิมพ์หลายสำนักจะนำเสนอเรื่องราวของนักคิดคนสำคัญผู้มีคุณูปการอันใหญ่หลวงในการปูฐานวางอิฐก้อนแรกๆ สำหรับโครงสร้างทางการศึกษาของประเทศอินเดีย ไม่ต่างจากหนังสือพิมพ์ฉบับวันที่ 17 ตุลาคม 2012 ใช้ชื่อว่า “REMEMBERING SIR SYED AHMAD KHAN DAY” โดยพาดหัวข่าวว่า “The Life of A Legend” ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ฉบับพิเศษเนื่องในวันคล้ายวันเกิดของ “เซอร์ ชัยยิดอะหมัด คาน” สถาปนิกสังคมผู้รับบทเป็นตัวละครเอกในการเปลี่ยนผันของมุสลิมชาวอินเดียและยกระดับแนวคิดในการต่อสู้เพื่อปลดแอกจากจักรวรรดิแห่งอังกฤษที่เริ่มเข้ามาปกครองอินเดียตั้งแต่ปี 1600 - 1947 (Farhat Ali, 2012, 10) ท่านได้รับบทเรียนจากความพ่ายแพ้ในการปฏิวัติครั้งใหญ่ปี 1857 ท่านถอยบทเรียนและนำเสนอแนวทางการต่อสู้แบบ

ใหม่จากการ “จับป็นต่อสู้กับอำนาจรัฐมาเป็นการศึกษา” เหตุผลง่าย ๆ ข้อเดียวคือ “การจับป็นสู้ไม่ใช่ชัยชนะที่ยั่งยืนเพราะมันต้องแลกด้วยหยดเลือด ชีวิต และครบน้ำตาเสมอ ทว่าการศึกษาคือการติดอาวุธทางปัญญาที่กลายเป็นมรดกสืบทอดไปยังคนรุ่นหลังได้อย่างทรงพลัง แนวคิดทางการเมืองและความเชื่อทางการเมืองเป็นฐานสำคัญในการวางศิลาฤกษ์เพื่อออกแบบระบบการศึกษาที่อูเรายากให้เป็น” (Chiról, 1910, 133)

ชีวิตและการต่อสู้

“เซอร์ ชัยยิด อะหมัด คาน” บิน ชัยยิด มุฮัมหมัด มุตตาคี บิน ชัยยิด มุฮัมหมัด ฮาดี บิน ชัยยิด มุฮัมหมัด อัมมาร มุตตาคี บิน ชัยยิด บุรฮาน บิน ชัยยิด มุฮัมหมัด ชัตรู บิน ชัยยิด อาชีส บิน ชัยยิด ฮาฟิส อะหมัด บิน ชัยยิด อิบรอฮีม บิน ชัยยิด ชารีฟุดดีน ฮูเซ็น บิน ชัยยิด มูซา บิน ชัยยิด กุรบา บิน ชัยยิด ยะฟร์ บิน ชัยยิด กาลิมุดดีน ฮูเซ็น บิน ชัยยิด ยัรรู ฮูเซ็น บิน ชัยยิด อาลี บิน ชัยยิด อาบู ฟัตตะ บิน ชัยยิด มุฮัมหมัด บิน ชัยยิด ยะฟร์ บิน ชัยยิด อาลี บิน ชัยยิด มุฮัมหมัด บิน ชัยยิด อะหมัด บิน ชัยยิด ชัด อะหมัด บิน ชัยยิด ฮามิด บิน ชัยยิด มุฮัมหมัด อะหมัด บิน ชัยยิด มุฮัมหมัด อะรอจ บิน ชัยยิด อาบี อับดุลเลาะ อะหมัด บิน ชัยยิด มูซา มिर รูกูห์ บิน อิหม่าม มะมิด บิน อิหม่าม อาลี มูซา รีดอ บิน อิหม่าม มูซา กาซีมุด ตากี บิน อิหม่าม ยะฟร์ ซอดิก บิน อิหม่าม มุฮัมหมัด บากีร์ บิน อิหม่าม ชัยนุล อาบีดีน บิน อิหม่าม ฮูเซ็น บิน อามีรุลมุฮมินีน อาลี บิน อาบีตอลิบ และ ฟาติมะ บิน มุฮัมหมัด และท่านสุดท้ายคือ

“ท่านศาสดามุฮัมมัด”

เรารับรู้เรื่องราวเหล่านี้ได้จากบันทึกบริเวณหลุมฝังศพของท่าน ณ หอฟักเซอร์ ชัยยิด (Sir Syed Hall) มหาวิทยาลัยอาลิกรัมมุสลิม ท่านคือผู้สืบเชื้อสายคนที่ 37 จากท่านศาสดามุฮัมมัด(คือลอลลอลลอฮ์ อาลัยฮ์ วาซัลลัม) ผ่านฟาติมะลูกสาวของท่านศาสดา ชัยยิด อะหมัด คาน เกิดวันที่ 17 ตุลาคม 1817 ในครอบครัวที่ทำงานในศาลของ ราชวงศ์โมกุล(Mughal Dynasty) ท่านได้รับการศึกษาจากบิดาและ มารดา อาซิส อัลนิสา บิกัม (Aziz-Un-Nisa Begum) มารดาคือ ครูคนแรกในขณะยังเป็นเด็ก ท่านเป็นหัวหน้าครอบครัวแทนชัยยิด มุฮัมมัด มุตตากี (Syed Mohammad Muttaqi) ผู้เป็นพ่อที่ได้เสียชีวิตไปในขณะท่านยังเด็ก (Bhagwan, 1999, 87-98) เรารู้จักท่านในนาม “ยาวาดูด เดาละ อารีฟ จัง ชัยยิด อะหมัด” (Jawadud Daula Arif Jung Syed Ahmad) หรือ “ชัยยิด อะหมัด คาน” ท่านเกิดในเมืองเดลี ซึ่งในช่วงเวลานั้น ราชโมฮาน คานธีบอกเราว่า มีผู้คนเพียง 160,000 คน (Rajmohan Gandhi, 2000, 20) สายตระกูลของท่านอพยพมาจากอาหรับไปยังเมืองฮิราท(Hirat)ซึ่งปัจจุบันคืออัฟกานิสถาน แต่ชัยยิด ฮาดิ (Syed Hadi) ปู่ของท่านได้ย้ายมายังประเทศอินเดีย ตั้งแต่สมัยของกษัตริย์อักบาร์ (Akbar the great; 1556-1605) และเข้ามาทำงานในราชวังโมกุล (Shan Muhamad, 1999, 21) อาลี อะหมัด บอกเราว่า ชัยยิด อะหมัด คาน มีลูกชาย 2 คน คือ ชัยยิด ฮามิด (Syed Hamid) เกิดวันที่ 20 มกราคม 1849 และชัยยิด มะมูด (Syed Mahmood) เกิดวันที่ 24 พฤษภาคม 1850 ส่วนอามินะ (Amina) คือลูกสาวของท่าน (Ali Ahmad, 2006, 5)

ดารีตุตติน อามีนุล มุล คอวาจา ฟาริตุตติน อะหมัด มุสลีย์

จาง (Dabiruddaula Aminul Mulk Khwaja Fariduddin Ahmad Musleh Jung) คุณตาของท่าน เป็นหนึ่งในผู้เชี่ยวชาญด้านคณิตศาสตร์ และประวัติศาสตร์เป็นพิเศษ ซึ่งปี 1793 ท่านเป็นผู้อำนวยการในโรงเรียนอิลียะ (Madarasa-i-Alia) ในเมืองกัลกัตตา (Calcutta) และเป็นอัครราชทูต (Ambassador) ของบริษัทอินเดียตะวันออกไปยังประเทศอิหร่าน หลังจากกลับมาท่านได้ถูกแต่งตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ทางการเมืองในศาลพม่าที่เมืองเอวา (Ava) (Haroon Khan Sherwani, 1959, 244) และในปี 1815 ท่านได้รับเชิญจากกษัตริย์อักบาร์ ชาห์ที่ 2 (Akbar Shah. II) ในฐานะผู้ว่าการกิจการของราชวงศ์โมกุล (Abdul Mannan, 2005, 3) ครูคนแรกของชัยยิด อะหมัด คานคือ ชาห์ ชูลาม อาลี (Shar Ghulam Ali) หลังจากนั้นท่านเริ่มเข้าเรียนในระบบมักดับ (Maktab)¹ โดยครูของท่านชื่อว่า เมาลานาฮามีดุดดีน (Maulana Hameeddud-Din) ช่วงนี้เองท่านได้เรียนภาษาเปอร์เซียและภาษาอาหรับ และท่านได้เรียนคณิตศาสตร์ วิชาดาราศาสตร์ และการแพทย์จากลุงของท่าน นาวาบ ชัยนูล อาบีดีน คาน (Nawab Zainul Abedin Khan) (Ali Ahmad, 2006, 6) ท่านมีความสัมพันธ์อันดีกับนักคิดผู้ทรงยิ่งใหญ่ในยุคสมัยนั้นไม่ว่าจะเป็นปราชญ์ซูฟีอย่างคอวาญา นียาบุดดีน (Khawaja Nijab-addin, D. 1843) หรือคอวาญา

¹ “มักดับ”ซึ่งเป็นหนึ่งในรูปแบบของการเรียนการสอนศาสนาอิสลามที่มักใช้สถานที่ที่มีสยิดเป็นศูนย์กลาง ระบบมักดับมุ่งเน้นการสอนศาสนาและการปฏิบัติควบคู่กันไปในขณะที่เดียวกัน เป็นรูปแบบการสอนที่ครูต้องเข้าอบรมหลักสูตรมักดับซึ่งเป็นที่นิยมในสังคมมุสลิมแทนระบบการศึกษาอิสลามแบบทั่วไป ระบบการสอนเหล่านี้ได้เกิดขึ้นในชมพูทวีปและแพร่ขยายไปยังแอฟริกาใต้ ปัจจุบันก็มีการสอนลักษณะนี้ในชุมชนมุสลิม ซึ่งเรียกไม่ต่างกันว่า “ระบบมักดับ” (ผู้เขียน)

อะลาอุดดีน (Khawaja Ala Addin, D. 1885) ชาห์ ชูลาม อาลี (Shah Ghulam Ali, D.1824) ซึ่งท่านได้รับแรงบันดาลใจพิเศษจากนักคิดคนสำคัญอย่าง ชาห์ วาลี ยุลละฮ์ (1703-1761) ชาห์ अब्दुล อาซิส (Shah Abdul Aziz) และชาห์ อิสมาแอล ชาฮิด (Shah Ismail Shahid) กระทั่งผู้นำคนสำคัญอย่าง ซัยยิด อะหมัด ชาฮิด (Sayyid Ahmad Shahid) (Troll, 1978, 5-25)

ปี 1838 ท่านได้ทำงานฝ่ายคดีอาญาของบาฮาดูร์ ชา ซาฟร์ (Bahadur Shah Zafar) กษัตริย์คนสุดท้ายของเดลี ปี 1839 ท่านย้ายไปยังเมืองอักกรา (Agra) และ 24 ธันวาคม ปี 1841 ท่านเป็นรองผู้พิพากษาเพียง 2 สัปดาห์ในเมืองเมนปูรี (Mainpuri) และย้ายไปยังเมืองฟาติปूरซิกรี (Fatehpur Sikri) ปี 1846 ท่านย้ายไปยังเมืองเดลี วันที่ 13 มกราคม 1855 ท่านเป็นหัวหน้าผู้พิพากษาในเมืองโมราดาบาด (Moradabad) และในปี 1862 ท่านย้ายไปเมืองกาซิปूर (Ghazipur) วันที่ 1 เมษายน 1864 ท่านย้ายมาประจำการที่เมืองอาลีการ์ (Aligarh) แต่ในเดือนสิงหาคม ปี 1867 ท่านได้ย้ายไปเมืองบานาราส (Banaras) จนกระทั่ง วันที่ 31 กรกฎาคม 1876 ท่านเกษียณอายุราชการซึ่งมีเงินเดือน 400 รูปี หลังจากนั้นท่านเริ่มวางรกรากที่อาลีการ์อย่างถาวร (Ali Ahmad, 2006, 7-8 and Qureeshi, 1988) ท่านเคยพูดกับข้าหลวงเมืองบานาราสว่า ท่านต้องการสร้างระบบการศึกษาให้กับมุสลิมในประเทศอินเดีย ข้าหลวงถึงกับรู้สึกทึ่งในความคิดของท่านและกล่าวว่า “นี่เป็นครั้งแรกในชีวิตที่ได้ยินจากปากของผู้พิพากษาถึงความตั้งใจที่ต้องการสร้างคุณงามความดีให้กับผู้คนในประเทศนี้” (Haroon Khan Sherwani, 1959, 258) ปี 1847 หนังสือเล่มโด่งดังของท่านได้ออกสู่สาธารณะชนซึ่งได้พูดถึงเรื่องราวของมุสลิม 800 ปีในอินเดีย (Asarus Sanadeed) ในปี 1855 “Ain - e -Akbari”

และ Stricture on the present state of English Education in India ได้รับเผยแพร่ หลังปฏิวัติครั้งยิ่งใหญ่ปี 1857 ท่านยังศึกษาศาสตร์สมัยใหม่และทำงานในศาลของอังกฤษ ในขณะนั้นท่านเน้นการเขียนหนังสือเป็นพิเศษ หนังสือเล่มสำคัญถูกตีพิมพ์ในปี 1859 คือ “Asbab-e - Baghawat - e - Hind” หรือ “สาเหตุที่ชาวอินเดียก่อการปฏิวัติ” ท่านกลายเป็นผู้ทรงอิทธิพลในการวางแผนการศึกษาของอินเดียซึ่งชีวิตปั่นป่วนได้ยุติลงกับการยกระดับแนวคิดคนอินเดียผ่านการศึกษาประมาณ 3 เดือนก่อนเสียชีวิตท่านเริ่มเจ็บป่วย เสียสุขภาพแข็งแรง สนทนาขัดข้อง ท่านได้พักรักษาตัวที่บ้านชัยยิด มะมูด กระทั่งวันที่ 27 มีนาคม 1898 ท่านได้เสียชีวิตที่บ้านของฮัจยี อิสมาแอล คาน (Haji Ismail Khan) นับเป็นบ้านหลังสุดท้ายที่ท่านย้ายเข้ามา พิธีละหมาดศพจัดขึ้นบริเวณสนามกีฬาคริกเก็ตของวิทยาลัยและศพของท่านถูกฝังในวันที่ 28 มีนาคม 1898 บริเวณพื้นที่มัสยิดของวิทยาลัยมุฮัมมัดตันอันโกล-โอเรนดัล (M.A.O.) ซึ่งเป็นชื่อเรียกในขณะนั้น

ความจำเป็นในการขับเคลื่อนมวลชน

ท่ามกลางการนองเลือด

เคร็ก แบกเตอร์ (Craig Baxter) มาเหन्द्रา (Mahendra) ชาน มุฮัมหมัด (Shan Muhammad) และชัยยิด อะหมัด คาน (Ahmad Khan) บอกเราเป็นเสียงเดียวกันว่า ปี 1600 จักรวรรดินิยมอังกฤษในนาม “The British East Indian Company” เริ่มไหลทะลักสู่ประเทศอินเดียเพื่อสร้างสถานีการค้า เก็บและขนส่งสินค้า ณ ช่วงเวลานั้นอินเดียจึงถูกควบคุมโดยคนอังกฤษ ประมาณ 60 % หรือประมาณ 2/3 ของประชากรอินเดีย การกดขี่เกิดขึ้นเรื่อย ๆ จนเกิดการประท้วงอย่างหนัก ปี 1857 ซึ่งเราต่างรับรู้ว่าเป็นการปฏิวัติครั้งใหญ่ของ

ประชาชนอินเดียเพื่อปลดแอกจากการปกครองของอาณานิคมอังกฤษ การลุกฮือเกิดจากการสนับสนุนของกษัตริย์และกลุ่มอำนาจเก่า ซึ่งผลจากนโยบาย “Doctrine of lapse” ของลอร์ด ดาโฮซี (Lord Dalhousie, 1848 – 1856) มีส่วนในการผสมกลมกลืนทางชาติพันธุ์ (Assimilations) ไม่ว่าจะเป็นชาวอินเดียที่ถูกไล่ออกจากงานบริการ ห้ามคนอินเดียเดินทางโดยรถไฟชั้นหนึ่งและไม่สามารถนั่งร่วมกับคนอังกฤษได้ หรือกระทั่งการเข้าร่วมงานสโมสรต่าง ๆ โรงแรมถูกควบคุมโดยชาวยุโรปซึ่งบางโรงแรมมีป้ายระบุว่า “สุนัขและคนอินเดียห้ามเข้า” กระบวนการไต่สวนของศาลรัฐบาลอังกฤษเป็นไปอย่างมีอคติและเลือกปฏิบัติ ในขณะที่เดียวกันชาวคริสต์เริ่มเข้ามามีบทบาทตั้งแต่ปี 1813 เพื่อเผยแพร่ศาสนาซึ่งส่งผลต่อชาวฮินดูและมุสลิมอย่างมาก ผู้รับศาสนาคริสต์สามารถมีสถานภาพเท่าเทียมกับคนอังกฤษ ผู้คนไม่สามารถปฏิบัติศาสนาเดิมของตนเองได้ ทุกสิ่งโดนควบคุมโดยหลักศาสนาคริสต์ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน โรงพยาบาล กระทั่งนักโทษที่อยู่ในคุกต้องโดนควบคุมเรื่องอาหาร อังกฤษแทรกแซงเรื่องศาสนาอย่างหนักเพื่อล้มล้างและทำลายศาสนาเดิมของอินเดีย พวกขุนนาง ชนชั้นกลาง เจ้าของที่ดิน ผู้ประกอบการ เจ้าของโรงงานและพ่อค้าทั้งหมดเหล่านี้โดนควบคุมโดยคนอังกฤษ ขณะเดียวกันคนอินเดียกลับต้องจ่ายภาษีให้กับพวกเขา ไม่อนุญาตให้คนอินเดียทำงานในสถานิติบัญญัติ กฎระเบียบทหารของลอร์ด แครนนิ่ง (Lord Canning) ในปี 1856 ส่งผลต่อการสังคายนา และการให้ส่งคืนปืนเก่าและรับปืนใหม่ ซึ่งกระสุนปืนมีส่วนผสมของน้ำมันวัวและน้ำมันหมู (Baxter, 1988, 6, Mahendra, 2012, 9 - 12, Shan Muhammad, 1972, 20 and Ahmad Khan, 1999, 15 - 16) บทวิเคราะห์ของชัยยิต อะหมัด ซึ่ง 3 ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการลุกฮือ คือ การเป็นปรปักษ์อย่างหนักของชาวอินเดียกับรัฐบาลอังกฤษ นักเผย

แพร่ศาสนาชาวคริสต์พยายามโฆษณาชวนเชื่อและต่อต้านศาสนาอิสลาม ประการสำคัญคือความไม่เอาใจใส่ของมุสลิมในด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม (Abdul Ali and Sayyid Ahsan, 2004, 171) บาทหลวงกว้างของอคติเดินทางไปสู่การปลดปล่อยซึ่งมีศูนย์บัญชาการใหญ่ที่กรุงเดลี (Delhi) ลักเนาว์ (Lucknow) กานปูร์ (Kanpur) จานซี (Jhansi) และกวาลอ (Gwalior) เช่นเดียวกันวันที่ 11 – 13 พฤษภาคม 1857 มีการเคลื่อนไหวที่อาลีการ์ (Aligarh) (Abdul Ali and Zafarul Islam, 2007, 90 - 93) ความรุนแรงเริ่มถ่างวงกว้างและลามเลียสังคมอินเดีย อย่างแรกที่เซอร์ ชัยยิดทำนั่นก็คือพยายามเรียกร้องให้มุสลิมเชื่อมสัมพันธ์อันดีต่อรัฐบาลอังกฤษเพื่อทำงานร่วมกัน (Abdul Ali and Sayyid Ahsan, 2004, 27)

ขับเคลื่อนงานมวลชนด้วยฐานแห่งปัญญา

ความขัดแย้งเป็นสาเหตุหลักให้ท่านเดินทางไปประเทศอังกฤษ เพื่อดูระบบการศึกษาและหาหนทางเยียวยาสังคมแห่งการนองเลือดที่แพร่ระบาดไปทุกหัวระแหงในอินเดีย เดวิด เลลวีลด์ (Lelyveld) ได้บอกเราว่าระยะเวลา 17 เดือน ระหว่างปี 1869-1870 ท่านเข้าเยี่ยมชมโรงพยาบาล โรงงาน มหาวิทยาลัยอ็อกฟอร์ดและแคมบริดจ์ ตลอดจนศูนย์การค้าต่าง ๆ เพื่อปรับแนวคิดด้วยการสร้างระบบการศึกษาแนวใหม่ให้กับคนอินเดียโดยเฉพาะคนกลุ่มน้อยที่เป็นมุสลิมในประเทศ จะต้องได้รับการศึกษามากกว่าที่เป็นอยู่และพวกเขาจะต้องเข้าถึงศาสตร์สากลต่าง ๆ เพื่อปรับทัศนคติและมุมมองต่อเพื่อนร่วมโลก ท่านได้อาศัยลูกของท่านคือ ชัยยิด มะหมุด (Sayyid Mahmud) กับ ชัยยิด ฮามิด (Sayyid Hamid) (Lelyveld, 1996, 104 - 105)

“คนอินเดียต้องไปเยี่ยมชมประเทศอังกฤษ เพราะการได้ออกไปสัมผัสจะทำให้เข้าใจถึงความเป็นอารยธรรมของยุโรป และเพื่อเห็นกระบวนการต่าง ๆ ที่กำลังดำเนินอยู่ในประเทศยุโรป เราจะได้ว่าทำไมคนอังกฤษถึงได้ร่ำรวย มีอำนาจเหนือพวกเรา และเต็มไปด้วยความฉลาดหลักแหลมและเล่ห์เหลี่ยม” (Ali Ahmad, 2006, 8)

ท่านพยายามเชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีกับอังกฤษเพื่อได้รับสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของมุสลิม เริ่มต้นด้วยการแปลหนังสือจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาอูรดูเพื่อให้สังคมมุสลิมได้รับรู้ศาสตร์ต่าง ๆ ที่ชาวยุโรปกำลังให้ความสนใจและเรียนรู้เพื่อเท่าทันแนวความคิดของชาวยุโรป รวมทั้งงานทางด้านประวัติศาสตร์กรีก จีน อินเดีย อียิปต์ และรวมไปถึงเศรษฐศาสตร์การเมือง วิชาคำนวณ เกี่ยวกับวิชาตรีโกณมิติ วิชาพีชคณิต วิชาเรขาคณิต และแคลคูลัส (Haroon Khan Sherwani, 1959, 256 and Abdul Ali and Sayyid Ahsan, 2004, 145) สิ่งหนึ่งที่ท่านถือปฏิบัติเป็นปกติวิสัยนั้นก็คือการเขียนจดหมายติดต่อกับมิตรสหายเพื่อช่วยท่านในการขับเคลื่อนเรื่องการศึกษา อัซการ์ อิลลีโอท (Esqr. C.A. Elliott) มิตรสหายแห่งเมืองไนนิตาล (Nynee Tal) ได้รับจดหมายจากท่านลงวันที่ 14 มิถุนายน 1872 เพื่อขอขอบคุณการตอบคำเชิญเพื่อเข้าร่วมงานหาเงินสมทบทุนการสร้างวิทยาลัยมุฮัมมาดาน อังกาโล โอเร็นตัล (M.A.O.) ในวันที่ 12 พฤษภาคม 1872 ที่ผ่านมา (Siddiqi, 1990; 1 - 5) อาบุล ฮาซัน อาลี อัลนัควี (Abdul Ali and Sayyid Ahsan, 2004, 28 - 31) ได้ชี้ให้เห็นว่า เซอร์ ซัยยิดเริ่มให้คนอินเดียศึกษาภาษาอังกฤษผ่านหลักสูตรการศึกษาแบบตะวันตกท่ามกลางกระแสการต่อต้านของสังคมมุสลิมเกือบก่อนประเทศผ่าน

ความเชื่อที่เป็นเนื้อเดียวกันว่า ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ การทหาร เทคโนโลยีต่าง ๆ แม้กระทั่งปรัชญา นับเป็นวิชาทางโลกที่อยู่ภายใต้นิยามว่า อุดรกรรมในศาสนา (Bidaat)² การยอมรับวัฒนธรรมตะวันตก คือสัญลักษณ์แห่งการยอมจำนนต่อการกดขี่ (Ali Al-Nadwi, 1980, 97 - 98) กระนั้น ท่านยังยืนยันผ่านหลักการอิสลามที่ชัดเจนว่า **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** หรือ “พระเจ้าสอนมนุษย์ในสิ่งที่พวกเขานั้นไม่รู้” (Al-Qur’an 96:5) แนวคิดนี้ส่งผลให้มุสลิมส่วนมากมีความรู้สึกเกลียดชังระบบการศึกษาแบบตะวันตกและนักการศาสนาก็พยายามทุกวิถีทางเพื่อกีดกัน ชาวอังกฤษและชาวฮินดูจึงมีความรู้สึกดูถูกมุสลิม ก่อปรกับมุสลิมส่วนมากยากจนและไร้ความตระหนักในบทบาทหน้าที่ทางสังคม นักการศาสนาก็ไร้วิสัยทัศน์และปลีกตัวออกจากสังคม ไม่มีแผนการทำงานที่ชัดเจนและพยายามหลีกเลี่ยงประวัติศาสตร์สมัยใหม่ ทั้งหมดนี้จึงเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้พวกเขาไม่เข้าใจความเป็นไปของโลกร่วมสมัยที่เกิดขึ้น ศาสตราจารย์ อีฟติการอะหมัด มหาวิทยาลัยมุสลิมอาลีการ์ ประเทศอินเดีย (Professor Ifterkhar Ahemmed, Department of Political sciences) ได้กล่าวว่า

“นักการศาสนา มองว่า ภาษาอังกฤษเป็นศาสตร์ที่

2 “บิตอะ” คือ สิ่งที่เป็นอูตริกรรมหรือพฤติกรรมที่ท่านศาสดามูฮัมหมัดไม่เคยทำมาก่อนในยุคสมัยท่านยังมีชีวิตอยู่ ซึ่งในมุมมองของนักวิชาการมุสลิมแค่เพียงบางกลุ่มมองว่า เป็นสิ่งที่ศาสนาต้องห้าม แต่นักวิชาการมุสลิมส่วนใหญ่จะมองแวดล้อมโดยรวมเป็นองค์ประกอบแล้วค่อยวิเคราะห์ (ฟัตวา) ว่าเป็นสิ่งกระทำได้หรือไม่ เหมาะสมมากน้อยเพียงใด (ผู้เขียน)

มุสลิมไม่ควรศึกษาเพราะเป็นสิ่งที่อุตริกรรมซึ่งไม่เคยมีในสมัย
ท่านศาสดา และเป็นภาษาของศัตรูตัวฉกาจที่เข้ามาแบ่งปัน
และแย่งชิงทรัพยากรของพวกเรา ในทางกลับกันชัยยิด
อะหมัด คาน ได้พยายามบอกกับทุกคนว่า หากพวกเราไม่เข้าใจ
ภาษาอังกฤษ แน่แน่นอนเราก็จะไม่เข้าใจความเป็นคนอังกฤษและ
วัฒนธรรมยุโรป การเอาชนะพวกเขา คือ การศึกษาความเป็น
ไปของพวกเขาผ่านวัฒนธรรมของพวกเขาและภาษาที่พวกเขา
ใช้ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงกลายเป็นผู้นำทางด้านการฟื้นฟูของ
อินเดียที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง” (Ifterkhar
Ahemmed, 2013)

ท่านเน้นหลักปรัชญาการศึกษาซึ่งผสมผสานกับหลักการ
อิสลามอย่างเป็นเนื้อเดียวกัน ซึ่งมุ่งเน้นให้นักศึกษามีความสามารถใน
การพัฒนาตนเองเพื่อดำเนินตามหลักคำสอน สร้างให้หัวใจของพวกเขา
มีความอดทนอดกลั้นและหนักแน่นไปด้วยศีลธรรม พัฒนานิยักรการ
ค้นคว้าซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการปลูกแนวคิดแห่งการฟื้นฟูและเพาะชำ
ศักยภาพของพวกเขา กระทั่งพวกเขาสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนา
ประเทศทั้งทางด้านปัจเจกและสังคมโดยรวม เป้าหมายสูงสุดของการ
ศึกษาทำให้เกิดความเคร่งครัดในหลักการศาสนา ศีลธรรมและมีความ
เป็นมนุษยธรรมต่อเพื่อนร่วมโลก (Imaduddin Gurati, 1892, 533)
ท่านทำให้การศึกษาเป็นแหล่งบ่มเพาะและปลูกวิถีชีวิตภายนอกและ
หลักศีลธรรมภายใน สุนทรียศาสตร์แห่งความเป็นมนุษย์เกิดขึ้นได้จาก
การอบรมผ่านหลักศีลธรรมซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณค่าชีวิตทาง
โลก การศึกษาจะสร้างจิตสำนึกและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น
การศึกษานั้นก็คือหลักปรัชญาความเชื่อเป็นเสมือนสิ่งที่เรายึดกุมไว้ใน

อึ้งมือข้างขวาและศาสตร์อื่น ๆ เราจะยึดถือไว้ในมือข้างซ้าย ส่วนหลัก ศรัทธาศาสนาที่ว่า “ไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากอัลเลาะห์และศาสดามุฮัมมัดคือศาสนทูตแห่งพระองค์” เราจะวางไว้บนศีรษะของเรา (Abdul Ali and Sayyid Ahsan, 2004, 66-67) พื้นฐานของศาสตร์ อยู่ภายใต้หลักการศาสนาซึ่งแนวคิดดังกล่าวกลายเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาการศึกษาในยุคสมัยดังกล่าวจนกระทั่งสามารถขึ้นนโยบาย การศึกษาของประเทศได้เป็นอย่างดี (Abdul Ali and Zafarul Islam, 2007, 98 - 100)

“เราพยายามสร้างชาติไม่ใช่สร้างโรงงานอุตสาหกรรม หรือศึกษาดูงาน ด้วยเหตุนี้นิสัยของมนุษย์ต้องได้รับการชักจูง ด้วยการศึกษาก่อนเพราะเป้าหมายของการศึกษามีอย่างเดียวนั่นก็คือการปรับปรุงจิตวิญญาณของมนุษย์นั่นเอง” (Government of India, 1949)

แนวคิดดังกล่าวส่งผลให้ท่านสร้างโรงเรียนหลังแรกในปี 1858 ที่เมืองมูราดาบาด (Muradabad) และหลังจากนั้นเพียงเวลาสั้น ๆ ท่านได้ก่อตั้งโรงเรียนวิคตอเรียที่เมืองกาซาปูร์ (Ghazapur) นับเป็นโรงเรียนที่เน้นศาสตร์แห่งความเป็นสมัยใหม่ ปี 1864 ท่านได้ย้ายมาที่เมือง อาลีการ์และท่านได้ก่อตั้งกลุ่ม The Aligarh Institute Gazette ในวันที่ 30 มีนาคม 1866 เพื่อศึกษาสังคมและปรับทัศนคติของคนอินเดีย (Haroon Khan Sherwani, 1959, 250 - 253) สหายคนสำคัญของท่านคือ มะดี อะลี (Mahdi Ali) ผู้คอยแลกเปลี่ยนทัศนะเกี่ยวกับฟื้นฟู สังคมมุสลิมและปี 1870 ผลงานชิ้นสำคัญชื่อว่า “ตะซิบูล อักลาค” (Tehzibul Akhlaq) หรือ “การปรุงแต่งจิตวิญญาณ” ได้รับการถ่ายทอด

ออกสู่สาธารณะชน นับเป็นการแสดงทัศนะในขับเคลื่อนการศึกษา กับสังคมอย่างกว้างและได้กลายเป็นฐานสำคัญของมุสลิมผ่านสถาบันการศึกษา ความจริงท่านได้เริ่มต้นแนวคิดนี้ตั้งแต่ปี 1841 ผ่านงานเขียนชื่อ Jila'ul Qulub bi Zikr I-Mahbub (Polishing the hearts by memory of the beloved) หรือที่เรารู้จักกันในนาม “ขัดเงาหัวใจด้วยความทรงจำแห่งความรัก” (Metcalf, 2008, 317) ความฝันเป็นจริงขึ้นหลังการพบปะครั้งแรกอย่างจริงจังของกลุ่มขับเคลื่อนตั้งแต่วันที่ 18 กรกฎาคมปี 1873 แต่การก่อตั้งโรงเรียนก็หาได้เป็นรูปเป็นร่างแต่อย่างใด กระนั้นท่านก็ยังเชื่อว่าการศึกษาคือคำตอบสุดท้ายในการยกระดับแนวคิดของผู้คนในสังคม

“การศึกษาที่แท้จริงจะไม่ทำให้จิตวิญญาณและสำนึกสาธารณะของผู้คนตายด้าน ที่มากไปกว่านั้นคือ โดยหลักการธรรมชาติของการศึกษาจะทำหน้าที่ซ่อมช่องโหว่แห่งจิตวิญญาณและปะชุนรอยแผลแห่งศีลธรรมให้กับผู้คน เมื่อข้างในของมนุษย์อ่อนแอและตายด้าน วิธีการเยียวยาอย่างเดียวนั้นก็คือ บ่มเพาะและปลูกกระบวนการศึกษาจากตำราและจริยศาสตร์เพื่อเป็นปู้อย่างดีในการเพาะพันธุ์และหล่อเลี้ยงคน ๆ หนึ่งเพื่อปรับสิ่งแวดล้อมแห่งสังคมที่เนาเปื่อยเพื่อคนรุ่นต่อไป” (Sayyid Ahmad, 1869; 225)

ขบวนการเคลื่อนไหวอาลีการ์ (Aligarh Movement) มีอิทธิพลและบทบาทอย่างมากในการปลดปล่อยสังคมจากการครอบงำของอาณานิคมอังกฤษและที่สำคัญคือการติดอาวุธทางปัญญาให้กับประชาชนเพื่อเรียนรู้วิทยาการใหม่ ๆ และศาสตร์ตะวันตกด้วยยก

ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอินเดียให้ดีขึ้น (Ali Al Nadwi, 1980, 98 / Mahendra, 2012; 23 and Abdul Ali and Zafarul Islam, 2007, 95 - 98) ชัยยิด อะหมัดจึงหาทางออกจากความขัดแย้งดังกล่าว ด้วยวิธีการ ที่ว่า

“หนทางการต่อสู้ด้วยการเข้าไปมุ่งเน้นการเมืองเป็นหลักและการใช้การเมืองมาปรับแก้สถานการณ์ความขัดแย้งนั้น นับเป็นมูลเหตุแห่งการฟ่ายแพ้ที่ยั่งยืน กระทั่งการต่อสู้ในแบบเดิม ๆ นั้นหมายความว่าเราต้องเน้นกองกำลังและหยุดเลือดมาต่อสู้กับมลทินเหล่านี้มากกว่าเดิม เพราะโดยมากการควบคุมและความอยากในอำนาจนั้นก็คือการเล่นไหวด้วยหยุดเลือด แต่ทางออกที่ยั่งยืนและสูงส่งกว่านั้นคือการศึกษา” (Ali Al Nadwi, 1980, 114)

ท่านได้กล่าวว่า การศึกษามีหน้าที่ดูแลปกป้องระบบหลักการของศาสนาจากการโจมตีของนักเผยแพร่ศาสนาคริสต์และปรับปรุงวิถีชีวิตเพื่อให้อยู่ในวิถีแห่งศาสนา กระทั่งเพื่อปะชุนรอยร้าวและซ่อมแซมความรู้สึกเกลียดชังที่กำลังดำเนินไประหว่างมุสลิมและชาวอังกฤษในด้านศาสนาและการเมือง (Abdul Ali and Sayyid Ahsan, 2004, 82) จึงไม่แปลกที่ Ifterkhar Ahemmed ได้กล่าวว่า

“ชัยยิด อะหมัดพยายามสมานรอยร้าวขั้นแตกหักระหว่างมุสลิมกับอังกฤษ เพราะต่างฝ่ายมีอคติและเชื่อว่าฝั่งตรงข้ามคือศัตรู ท่านพยายามทุกวิถีทางเพื่อแสดงให้เห็นสองกลุ่มเห็นไม่ต่างกันคือ มนุษย์เป็นมิตรสหายร่วมแผ่นดิน” (Ifterkhar Ahemmed, 2015)

ท่านพยายามให้ผู้คนเข้าใจอิสลามอย่างถูกต้องและสร้าง
ภูมิคุ้มกันให้กับพวกเขาจากศาสตร์แห่งความเป็นสมัยใหม่ การศึกษา
มุสลิมอยู่บนหลักพื้นฐานของศาสนา กระนั้นภาษาอังกฤษและศาสตร์
สาขาต่าง ๆ จากโลกตะวันตกส่งผลให้พวกเขาสามารถพูดคุยกับชาว
อังกฤษที่อยู่ในประเทศนี้ได้ จึงเป็นเรื่องง่ายที่พวกเขาจะเข้าใจ
กระบวนการปกครองของอังกฤษ ท่านพยายามรักษาความสมดุลของ
ภาษาอูรดูและภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาราชการและเพื่อพัฒนางาน
แปลและงานเขียนด้วยการใช้ข้อมูลจากศาสตร์สมัยใหม่มาเชื่อมโยง
(S. Abid Husain, 1965, 24-25)

“จิตวิญญาณของมนุษย์ต่างจากภูเขาที่ประกอบไปด้วย
ก้อนหินเล็ก ๆ ที่กระจัดกระจายเป็นสีต่างดำ แต่รูปแกะสลักที่
ได้รับแต่งแต้มและขจัดความมัวหมองผ่านการเจียรไนจนสูง
ปลั่ง มันก็จะกลายเป็นสิ่งสวยงาม สีสนับาดึงดูดผ่านการ
ออกแบบด้วยความทะนุถนอม หัวใจของมนุษย์ก็ไม่ต่างกัน
สิ่งที่จะขัดเกลามันได้ดีที่สุดคือการศึกษา นั่นเอง” (Ali Ahmad,
2006, 56)

ความสำเร็จแห่งการขับเคลื่อน

เดวิด เลลวีลด์ (Lelyveld) ได้กล่าวว่า โรงเรียนเริ่มเปิดสอน
เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 1875 ใช้ชื่อ “Madrasatul Uloom Musalma-
nan-e-Hind” โดยมีนักเรียนในวันแรกประมาณ 23 คน และช่วงเดือน
ธันวาคม 1875 นักเรียนเพิ่มเป็น 89 คน (Lelyveld, 1996, 167)
หมวกใบแรกสีแดงเป็นสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัยภายใต้วัฒนธรรม
ของอาณาจักรออตโตมาน (Ottoman) และในวันที่ 8 มกราคม ปี 1877

ได้เปลี่ยนเป็นวิทยาลัย “The Mohammaden Anglo-Oriental College” ผ่านพิธีเปิดอย่างเป็นทางการโดยอุปราชลอร์ด เลตัน (Viceroy, Lord Lytton) (Haroon Khan Sherwani, 1959, 260) และปรับฐานะมาเป็นมหาวิทยาลัย “Aligarh Muslim University” (AMU; **اے ایم یو**) ตั้งแต่ปี 1920 เป็นต้นมา มหาวิทยาลัยมีวิทยาเขตย่อยต่าง ๆ อีกประมาณ 5 แห่งทั่วประเทศอินเดีย เช่น ในรัฐเกรล่า (Kerala) เวสเบงกอล (West Bengal) รัฐบิหาร (Bihar) ในรัฐมหาราษฏรา (Maharashtra) นักศึกษาทุกศาสนา ทุกเชื้อชาติ ทุกสีผิว ทุกเพศและทุกวัย นักศึกษา มากกว่า 30,000 คนจากทั่วทุกมุมโลกกว่า 30 ประเทศ อาจารย์มากกว่า 1,400 ท่านและเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมากกว่า 6,000 คน มี ประมาณ 12 คณะ (Faculties) รวม 100 ภาควิชา (Departments), กว่า 330 สาขาวิชา 5 ศูนย์สถาบันศึกษา (Institution) 13 ศูนย์ การเรียนรู้ (Centers) โรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยมีมากกว่า 5 โรงเรียน จำนวน 18 หอพักนักศึกษา (Halls) บรรจุหอพักย่อย (Hostels) มาก กว่า 73 แห่ง สวัสดิการโรงพยาบาล บัมน้ำมัน ศูนย์ บริการแก๊ส เรือนพักรับรอง หอแสดงภาพถ่าย ศูนย์ไปรษณีย์ ยังมี มัสยิดในมหาวิทยาลัย 35 หลังและศูนย์รวมหลักคือมัสยิดเซอร์ซัยยิด (Sir Syed Mosque) ใกล้บริเวณสุสานของท่าน (Sayyid Ahmad, 1869)

ซัยยิด อะหมัด คานกับตำนานที่โลกถามหา

เซอร์ ซัยยิด อะหมัด คานได้กลายเป็นแบบฉบับของ กระบวนการต่อสู้ซึ่งไม่เอาด้วยกับการใช้ความรุนแรงและแนวทางแห่ง การนองเลือด

“ชัยยิด อะหมัด คาน นักคิดผู้ยิ่งใหญ่ นักการศาสนา ผู้ทรงความรู้และนักประวัติศาสตร์ที่แม่นยำ นักปฏิรูปและนักเขียนผู้ทรงอิทธิพล นักหนังสือพิมพ์ที่น่ากลัว นักสันติวิธี ผู้เป็นสะพานเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างฮินดู-มุสลิม กระนั้นท่านก็ยังได้รับการยกย่องให้เป็นนักการศึกษาผู้ยกระดับสังคมมุสลิมในอนุทวีปและกลายเป็นผู้ทรงอิทธิพลของมุสลิมในศตวรรษที่ 19 ได้ อย่างชัดเจน” (Abdul Ali and Sayyid Ahsan, 2004, 43 and Ali Ahmad, 2006, 57)

“ชาวยุโรปและชาวอินเดียมีความรู้สึกไม่ต่างกันกับความพยายามของชัยยิด อะหมัด คาน ผู้ทรงอิทธิพลในแนวคิด ด้วยความรักในการศึกษาตั้งแต่เด็ก และความรักชาติ ท่านคือผู้พยายามสร้างแนวคิดและแสวงหาเพื่อชาติและเพื่อนมนุษย์ เพื่อให้ทุกคนได้รับผลประโยชน์ไม่ต่างกัน” (Ali Ahmad, 2006, 29)

เราทราบเรื่องนี้จากคำกล่าวของตัวแทนราชินีวิคตอเรีย ในพิธีมอบรางวัล Award of knight Commander of The Star of India เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 1888 ณ ห้องประชุมสถาบันอาลีการ์ (Aligarh Institution) ในปี 1889 รางวัลปริญญาเอกทางด้านกฎหมาย กิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยอิดิลเบิร์ก (Award of the Honorary Degree of Doctor of Law)

“ผลงานของท่านนับเป็นสิ่งที่ทรงคุณค่าอย่างมากมาต่อการทำประโยชน์เพื่อเพื่อนมนุษย์ เหตุนี้ท่านจึงกลายเป็น

นักการศึกษาคนสำคัญของอินเดียและผู้ทรงอิทธิพลในการศึกษาสมัยใหม่อย่างแท้จริง หากปราศจากชัยยิด อะหมัด คาน อินเดียก็จะเจอแต่ความแตกแยก ความล่มจมและผลที่จะตามมาคือ อิสลามในอินเดียก็รู้จักแต่ชนบแห่งการฆ่าฟันกันอย่างเลือดเย็น” (Abdul Ali and Sayyid Ahsan, 2004, 31 and Ali Ahmad, 2006, 29-30)

บทส่งท้าย

มุมมองใหม่ที่ชัยยิด อะหมัด พยายามสร้างให้กับสังคมอินเดียนั้นก็คือ “การสร้างฐานทัพแห่งมันสมอง” ทุกวันนี้แนวคิดดังกล่าวยังฝังรากอยู่ทุกหัวระแหงด้วยการแหวกชนบการหยิบป็นมาต่อสู้อำนาจรัฐเหมือนผู้คนในรุ่นปู่ บทเรียนเหล่านี้ได้นำมาปรับใช้ในพื้นที่ต่าง ๆ จึงกลายเป็นต้นแบบในการต่อสู้เพื่อให้เกิดทางรอดในการอยู่ร่วมกันและยังสามารถเป็นบทเรียนอย่างดีให้กับสังคมมุสลิมในประเทศไทยโดยเฉพาะความรุนแรงในชายภาคใต้ที่นับวันจะยืดยาวเรื่อยและเข้มข้นยิ่งขึ้น (ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี, 2555, 1) สังคมมุสลิมชายแดนใต้ย้าอยู่ในวังวนแห่งความรุนแรงเช่นเดิม ส่งผลให้สถานการณ์ดังกล่าวเริ่ม “กรอบและเปราะบาง” การเพิ่ม “ความคุ้นชินกับความรุนแรง” และ “รอยถ่างแห่งบาดแผลที่กว้างขึ้นเรื่อย ๆ” ได้ลามเลียไปทั่วทุกอาณาบริเวณ การติดอาวุธทางปัญญาได้กลายเป็นอีกทางเลือกในการต่อสู้ใต้บริบทที่ไม่ต่างกันด้วยการผสมกลมกลืนทางชาติพันธุ์และการรุกร้าอัตลักษณ์ผ่านการใช้ความรุนแรงแบบเดียวกัน หากจะต่างกันก็ตรงที่ ชัยยิด อะหมัด ผินหลังจากความรุนแรงเพราะไม่คุ้มกับชีวิตที่ต้องสังเวยผ่าน “สำนึกร่วมในบาดแผล” ที่มีรอยบอบช้ำมาไม่ต่างกัน กอปรกับการสำนึกแห่งความเป็นชาติและทำการวินิจฉัยความป่วยไข้ของสังคมอย่างจริงจังเพื่อ

หาแนวทางเยียวยาบาดแผลร่วมกัน การผลิตดอกของทางรอดจึงหอม
โชยทั้งผืนดิน ในขณะที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังย่ำอยู่ใน “ห้วงโศกความ
รุนแรง” (ศรีสมภพ จิตร์ภิรมย์ศรี, 2555, 1)

*“จากเมล็ดพันธุ์วันนั้นที่เราร่วมกันปลูก เราสามารถ
เห็นได้ในวันนี้ นั่นก็คือ การเจริญเติบโตด้วยพลังที่เต็มเปี่ยมจน
กลายเป็นไม้ยืนต้นที่กิ่งก้านของมันไม่ต่างจากต้นไทรที่ราก
ของมันหยดย้อยไปทั่วผืนดิน” (Syed Ahmad Khan, 1877)*

บรรณานุกรม

- ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี. (2555) **9 เดือน ของปีที่ 9; ในสถานการณ์ความรุนแรงอันยอกย้อนกระบวนการณ์สันติภาพปาตานียังคงก้าวเดินไปข้างหน้า**. ปัตตานี: ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Watch).
- Abdul Ali and Sayyid Ahsan (ed.). (2004). **Contribution of Sir Syed Ahmad Khan to Islamic Studies**. Aligarh: Institution of Islamic Studies.
- Abdul Ali and Zafarul Islam (ed.). (2007). **Role of Muslims in the freedom movement of India**. Aligarh: Institute of Islamic Studies.
- Abdul Mannan, Muhammad. (2005). **Selected Lectures of Sir Syed Ahmad Khan, Aligarh**. Aligarh Sir Syed Academy.
- Ahemmed, Ifterkhar. (2015). Professor, Department of Political Sciences, AMU, **Interview**, 10 September 2015.
- Ahmad, Ali. (2006). **Sir Syed Ahmad Khan on Education**. Aligarh : Aligarh Muslim University Press.
- Ali Al-Nadwi, Syed Abul Hasan. (1980). **Muslims in India**. Lucknow : Academy Islamic Research and Publications.
- Bhagwan, Vishnoo. (1999). **Indian political thinker**. New Delhi: Atma Ram and Son.
- Chirrol, Valentine. (1910). **Indian Unrest**. London: Macmillan.
- Craig, Baxter, Yogendra, K., Malik, Charle, H., Kennedy and Robert, C. Oberst. (1988). **Government and Politic in South Asia**. Lahore. Vanguard Books Pvt. Ltd.
- Ed Jain, Mahendra. (2012). **Indian National Movement and**

- Constitution Development.** Agra: Pratiyogita Darpan.
- Gandhi, Rajmohan. (2000). **Understanding the Muslim mind.** New Delhi: penguin book India.
- Government of India. (1949). **Report of the University Education Commission (1948-49).** Ministry of Education, New Delhi.
- Gurati, Imaduddin. (1892). **Mohammed Mukammal Majmu-i-lectures of Sir Syed.**
- Husain, S. Abid. (1965). **The Destiny of Indian Muslim.** New Delhi: Asia Publishing House.
- Irmeen, Farhat Ali. (2012, October 17). **The Life of a legend, A Time of India.** Jamal-ud-Din Ahmed: Muslim Freedom Movement, The Pakistan Time, Pakistan, July 9,1967.
- Khan, Sayyid Ahmad. (1869). **Stricture on the present state of English Education in India.** London: n.p..
- Khan, Syed Ahmad. (1999). **The Causes of the Indian Revolt.** Patna: Khuda Bakhsh Oriental Public Library.
- Lelyveld, David. (1996). **Aligarh first generation; Muslim solidarity in British India.** New Delhi: Oxford University Press.
- Malik, Hafeez. (1980). **Sir Sayyid Ahmad Khan and Muslim Modernisation in India and Pakistan.** New York: Columbia University Press.
- Metcalf, Ahmed and Hasan. (2008). **India's Muslim.** New Delhi: Oxford University Press. (pp.317-335).
- Muhammad, Shan. (1999). **The Aligarh Movement.** Aligarh: Education book house.
- Muhammad, Shan. (1972). **Writings and speeches of Sir Syed**

- Ahmad Khan.** Bombay: Nachiketa Publication.
- Qureeshi, Ishrat Ali. (1992). **Aligarh, Past and Present.** Aligarh: Aligarh Muslim University Press.
- Qureeshi, Ishrat Ali. (1988). **Sir Syed's Message to the Indian Nation and Muslims, Sir Syed Day Celebrations,** Monday, 17 October.
- Sherwani, Haroon Khan. (1959). **Studies in Muslim Political Thought and Administration.** Lahore: Ashraf Press.
- Siddiqi, Atiq Ahmad. (ed). (1998). **Sir Syed's Correspondence selected document from the Sir Syed academy archives,** vol.2 part.1, Aligarh: Sir Syed Academy.
- Troll, C.W.. (1978). **Sir Syed Ahmad Khan Reinterpretation of Muslim Theology.** New Delhi: Vikas.

